

Висновки

Література

Гармонізація польського законодавства з правилами, прийнятими в Європейському Союзі через відповідні директиви, ставить перед інвесторами та перед адміністративними органами низку нових обов'язків. Серед них особливе значення має система оцінки впливу на середовище діяльності підприємств – OOS.

У випадку підприємств нафтогазовидобувної галузі, з огляду на їх специфіку, об'єм цієї оцінки повинен бути адекватним до інвестиційного процесу (клопотання про геологічну концесію) чи типу підприємства (пошук і розвідка родовищ, експлуатація родовищ, зберігання та транспортування ресурсів тощо). Звіт про OOS вимагає погодження з відповідними органами охорони навколишнього середовища.

1 Pałkowska H., Zaleska-Bartosz J. Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko eksploatacji węglowodorów na przykładzie planowanego zagospodarowania złóż rejonu Lubiatów – Międzychód – Grotów (LMG) // Konferencja Naukowo-Techniczna GEOPETROL 2004 nt. Efektywne technologie poszukiwania i eksploatacji złóż węglowodorów, Zakopane, 20 – 23 września 2004 r. Prace IniG.

2 Zaleska-Bartosz J., Pałkowska H. Oceny oddziaływania na środowisko dla koncesji na eksploatację złóż ropy naftowej i gazu ziemnego w świetle znówelizowanego prawa ochrony środowiska // Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Techniczna GEOPETROL 2006 nt. Problemy techniczne i technologiczne pozyskiwania węglowodorów a zrównoważony rozwój gospodarki, Zakopane, 18 – 21 września 2006 r. Prace INiG

3 Florkiewicz E. Kolejna rewolucja w systemie ocen oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć // Problemy Ocen Środowiskowych, kwartalnik, nr 1, 2005.

УДК 620.92+662.638

МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ПАЛИВНО-ЕНЕРГЕТИЧНИХ РЕСУРСІВ

І.В.Андрійчук

*ІФНТУНГ, 76019, м. Івано-Франківськ, вул. Карпатська, 15
public@nung.edu.ua*

Охарактеризована существующая законодательная база по внедрению альтернативных топливно-энергетических ресурсов в топливный баланс Украины. Рассмотрены направления усовершенствования финансово-правовых инструментов развития биоэнергетики. Предложен механизм обеспечения эффективности использования альтернативных топливно-энергетических ресурсов

An existent legislative base from introduction of alternative fuel and energy resources in fuel balance of Ukraine has been described. The directions of improvement of financial-legal instruments from development of alternative fuel and energy resources have been considered. The mechanism of providing of efficiency of the use of alternative fuel and energy resources has been offered

Зміни, що відбулись на рівні макроекономіки України у сфері розвитку паливно-енергетичного комплексу (ПЕК), поставили в скрутне становище практично всі виробничо-господарські структури, які споживають енергетичні ресурси. Для економіки України проблема подолання дефіциту енергоносіїв, а також необхідного та своєчасного енергозабезпечення набула особливої гостроти, тому її розв'язання потребує пошуку альтернативних шляхів енергозабезпечення. За цих умов зростає зацікавлення у використанні альтернативних паливно-енергетичних ресурсів, до яких прийнято відносити джерела енергії сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі тощо.

Успішний розвиток біоенергетики в Україні багато в чому залежить від наявності відповідної законодавчої бази, а також інструментів

підтримки і стимулювання її розвитку. Здійснення будь-якої діяльності проводиться згідно діючого законодавства, за його порушення передбачені досить суттєві штрафні санкції. Енергетична сфера і, зокрема, альтернативні паливно-енергетичні ресурси (АПЕР), не є винятком.

Основними законами, що стосуються сфери АПЕР в Україні, є:

- Закон України „Про енергозбереження” від 01.07.1994 № 74/94-ВР, згідно якого до АПЕР включають потоки енергії Сонця, вітру, тепла Землі, енергії океанів, морів, річок, біомаси, які постійно існують або періодично з'являються в навколишньому природному середовищі [3, С. 283].

До позитивних факторів розвитку сфери АПЕР, що впливають з даного закону, можна віднести:

кошти фондів енергозбереження можуть використовуватись для: розвитку нетрадиційної енергетики, проведення державної енергетичної експертизи, організації підготовки та підготовки кадрів, розробки енергетичних стандартів, норм і нормативів, участі в оснащенні підприємств засобами обліку, контролю та управління енерговикористанням;

надання податкових пільг підприємствам, які використовують устаткування, що працює на АПЕР;

- Закон України „Про альтернативні види рідкого та газового палива” від 14.01.2000 № 1391-XIV визначає правові, соціальні, економічні, екологічні та організаційні засади виробництва (видобутку) і споживання альтернативних видів рідкого та газового палива на основі залучення нетрадиційних джерел та видів енергетичної сировини і спрямований на створення необхідних умов для розширення виробництва (видобутку) і споживання цих видів палива в Україні [2].

Відповідно, поняття „альтернативні паливно-енергетичні ресурси” визначається набагато ширше, включаючи (крім нафтових, газових, газоконденсатних і нафтогазоконденсатних вичерпаних, непромислового значення та техногенних родовищ) важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати. До категорії альтернативного рідкого та газового палива відносять паливо, що є заміною відповідним традиційним видам і виробляється з АПЕР.

- Закон України „Про інноваційну діяльність” від 04.07.2002 № 40-IV визначає правові, економічні та організаційні засади інноваційної діяльності. Оскільки сфера використання нетрадиційних джерел в нашій державі недостатньо розвинута, а в Івано-Франківській області практично відсутня, то проекти з використання АПЕР мають інноваційний характер [5].

Проект з використання АПЕР можна розглядати як комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі й інвестиційних) щодо створення та реалізації інноваційного продукту. Дана характеристика повністю відповідає визначенню інноваційного проекту згідно закону „Про інноваційну діяльність”, як і технології, що розроблені для використання АПЕР, підпадають під визначення інноваційного продукту. Ці технології звичайно є результатом науково-дослідної або дослідно-конструкторської діяльності.

У такому випадку за умови державної реєстрації проект щодо впровадження АПЕР може отримати державну фінансову підтримку у вигляді повного або часткового безвідсоткового кредитування, повної або часткової компенсації відсотків, сплачуваних підприємствами по комерційних кредитах. Можливе майнове страхування реалізації проекту.

Додатковим стимулюванням може бути отримання податкових пільг: 50% податку на додану вартість та 50% податку на прибуток залишатиметься у розпорядженні підприємства і може використовуватись для подальшого фінансування проекту.

- Особливе значення має прийнятий закон “Про альтернативні джерела енергії” (№555 – IV від 02/20/2003)[3], де визначено правові, економічні, екологічні та організаційні засади використання енергії біомаси та сприяння розширенню їх використання у паливно-енергетичному комплексі. Згідно Закону до альтернативних джерел енергії відносять поновлювані джерела (енергія сонячного випромінювання, вітру, морів, річок, біомаси, теплоти Землі) та вторинні енергетичні ресурси. Також забезпечена можливість включення в паливний баланс електричної, теплової та механічної енергії, яка виробляється на об’єктах альтернативної енергетики: вона може виступати товарною продукцією, призначеною для купівлі-продажу.

Фінансування заходів щодо розвитку біоенергетики в Законі заплановано за рахунок:

- коштів, передбачених в гуртових тарифах на електроенергію та тарифах на теплову енергію, шляхом впровадження спеціальної цільової надбавки до тарифу;
- коштів підприємств, установ, організацій;
- державного та місцевого бюджетів;
- добровільних внесків;
- інших коштів, не заборонених законодавством.

Державне регулювання у сфері використання енергії біомаси буде здійснюватись відповідно до Закону шляхом:

- надання дозволів на провадження діяльності у сфері біоенергетики;
- розроблення, затвердження та запровадження відповідних норм та стандартів;
- встановлення тарифів на електроенергію із біомаси;
- нагляду та контролю за ефективністю використання біоенергетики;
- всебічного заохочення і підтримки науково-дослідних робіт.

До законодавчої бази також належить „Програма державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії”, яка є складовою Національної енергетичної програми [8, 45 с.]. Її основною метою є створення і забезпечення необхідних умов для розробки і впровадження ефективних технологій та устаткування з використанням АПЕР та малої гідро- і теплоенергетики, що дасть змогу скоротити споживання традиційних енергоресурсів. Реалізацію програми заплановано поетапно: 1 етап – 1998-2000 рр., 2 етап – 2001-2005 рр., 3 етап – 2006-2010 рр. На другому етапі передбачається організація виробництва обладнання для використання АПЕР і впровадження його в регіонах України.

У випадку, коли норми міжнародних договорів відрізняються від законів, перевага надається нормам міжнародних договорів. Тому буде доцільним виділити основні міжнародні акти:

Рішення № 646/2000/ЄС Європейського парламенту і Ради, яким приймається багаторічна програма сприяння розвитку АПЕР в Співтоваристві від 28.02.2000 р. [9].

Даний документ визначає, що: збільшення використання АПЕР матиме позитивний вплив як на навколишнє середовище, так і на безпеку енергопостачання; вільний та широкомасштабний розвиток АПЕР зробить можливим повномірне використання їх економічного потенціалу та потенціалу залучення робочої сили; високий ступінь міжнародної співпраці є бажаним для досягнення найкращих результатів. Цільові заходи стосуються виконання проєктів, які здійснюються в сфері біомаси (включаючи соломку, дрова, залишки від ведення лісового та сільськогосподарства, міські відходи, які не підлягають утилізації, рідке біопаливо та біогаз), а також у сфері термальних та фотоелектричних сонячних систем, пасивних та активних сонячних систем у будівлях, гідроелектричних проєктів невеликого розміру (до 10 МВт), енергії хвилі і вітру та геотермальної енергії.

За програмою Altener фінансуються наступні категорії діяльності та заходів, що стосуються АПЕР [10, С.13-21]:

1. Дослідження та інші види діяльності, що мають на меті запроваджувати та доповнювати інші заходи Європейського Співтовариства і держав-членів, які здійснюються для розвитку потенціалу АПЕР.

2. Пілотні заходи, які представляють інтерес для Співтовариства, спрямовані на створення та розширення структур та інструментів розробки АПЕР в:

- місцевому та регіональному плануванні,
- знаряддях планування, розробки та оцінки,
- нових фінансових товарах та ринкових інструментах.

3. Заходи, що мають на меті розвиток інформаційних, навчальних та підготовчих структур; заходи для сприяння обміну досвідом та ноу-хау, спрямовані на покращання координування між міжнародними органами, органами Співтовариства, а також державними, регіональними та місцевими органами; створення централізованої системи збору, встановлення першочерговості та поширення інформації і ноу-хау стосовно АПЕР;

4. Цільові заходи, спрямовані на полегшення проникнення на ринок АПЕР та відповідних ноу-хау з метою полегшення переходу від демонстрації до маркетингу, а також заохочення капіталовкладень шляхом надання консультацій щодо підготовки та представлення проєктів та їхнього виконання;

5. Заходи щодо моніторингу та оцінки, що мають за мету:

- моніторинг виконання Стратегії і Плану дій Європейського Співтовариства щодо розвитку АПЕР;

- підтримку ініціатив, які здійснюються на виконання Плану дій, зокрема з метою сприяння налагодженню кращого координування та розширення взаємодії між заходами, включаючи всі види діяльності, які фінансуються Співтовариством та іншими органами, наприклад, Європейським інвестиційним банком;

- моніторинг прогресу, досягнутого Співтовариством, і надання коментарів щодо прогресу, досягнутого державами-членами в питаннях розвитку АПЕР;

- оцінка впливу і економічної ефективності діяльності та заходів, які проводяться в рамках програми Altener.

Всі видатки, пов'язані з діяльністю та заходами, про які йшлося вище можуть покриватись із загального бюджету Європейського Союзу.

Київський протокол до рамочної конвенції Організації об'єднаних націй про зміну клімату від 11.12.1997 року [6] сприяє розвитку АПЕР і враховує, перш за все, екологічний аспект їх впровадження.

Сторони, що включені в Київський протокол, повинні прагнути до зменшення викидів парникових газів, здійснювати політику зниження негативних наслідків впливу на навколишнє середовище.

Київський протокол виник через те, що існуючі в світі схеми виробництва ведуть до екологічного спустошення, виснаження ресурсів. Якщо використовувати паливні ресурси у темпах сьогодення, атмосфера за хімічним складом може повернутись у первозданний стан і стати непридатною для життя. Київський протокол пропонує просту формулу: кожна країна повинна спалювати стільки кисню, скільки виробляє її територія. Якщо вона спалює чужий кисень, то повинна платити тим країнам, які не використовують свій кисень. Більшість країн занепокоєні дисбалансом у використанні природних ресурсів: майже половину їх споживають розвинені країни. Але при цьому вони й повинні більше платити за викиди парникових газів, за спалений кисень, і при чому платити країнам, які завдяки рослинним ресурсам постачають кисень у великій кількості в атмосферу.

Кожна Сторона, включена в Протокол, при виконанні своїх визначених кількісних зобов'язань з обмеження і скорочення викидів з метою заохочення стійкого розвитку здійснює і далі розробляє у відповідності зі своїми національними умовами такі заходи, як:

1) підвищення ефективності використання енергії у відповідних секторах національної економіки;

2) охорона і підвищення якості поглиначів і нагромаджувачів парникових газів, з урахуванням своїх зобов'язань по відповідних міжнародних природоохоронних угодах; сприяння раціональним методам ведення лісового господарства, залісенню і лісовідтворенню на стійкій основі;

3) заохочення стійких форм сільського господарства з точки зору питань, пов'язаних зі зміною клімату;

4) сприяння впровадженню, проведення дослідницьких робіт, розробка і більш широке використання нових і АПЕР, технологій поглинання діоксиду вуглецю й інноваційних екологічно безпечних технологій;

5) поступове скорочення або усунення ринкових диспропорцій, фіскальних стимулів,

звільнені від податків і субсидій, що суперечать меті Протоколу, у всіх секторах – джерелах викидів парникових газів, і застосування ринкових інструментів;

6) заохочення належних реформ у відповідних секторах з метою сприяння здійсненню політики і заходів, що обмежують або скорочують викиди парникових газів;

7) заходи для обмеження і скорочення викидів парникових газів на транспорті;

8) обмеження і скорочення викидів метану при виробництві, транспортуванні і розподілі енергії.

Позитивним для України є той факт, що за Кіотським протоколом, якщо сторона, що включена в протокол, не досягає граничної верхньої межі можливого об'єму викидів парникових газів, то вона може передати або продати свою частину іншій стороні.

Державна політика у сфері АПЕР передбачає здійснення певних заходів для розвитку даного напрямку в Україні, які на даний час мають локальний характер.

До основних інструментів реалізації державної політики у сфері АПЕР відносять:

- економічні засоби;
- фінансові стимули;
- нормативні акти та стандарти;
- інформаційні програми;
- наукові дослідження;
- добровільні угоди.

Використання економічних засобів та фінансових стимулів, які зафіксовані у законодавстві у вигляді можливих податкових пільг, зниження відсоткових ставок по кредитах, утворення спеціальних фінансових фондів, здійснення проектів згідно Кіотського протоколу, реально здійснюється на рівні декількох відсотків від можливого рівня і має локальний характер. За рахунок державного фінансування створено декілька вітроенергетичних установок у південних областях. Основним напрямком державної політики, який має найвищий розвиток, є наукові дослідження. Досить потужно проводяться інформаційні кампанії, але їх спрямованість на цільову спеціалізовану аудиторію позбавляє зацікавленості рядових підприємців та споживачів.

Державне управління на місцевому рівні має децентралізований характер. Частково питанням енергозбереження, в тому числі й за рахунок використання нетрадиційних джерел енергії, займається Державна інспекція з енергозбереження, але перевага надається заходам з економії традиційних енергоресурсів: основним завданням є контроль за ефективним використанням паливно-енергетичних ресурсів на підприємствах усіх форм власності.

Аналіз засвідчив, що законодавча база України, яка стосується сфери нетрадиційних джерел енергії, є недосконалою і досить „заплутаною”. Кожен закон подає трактування понять альтернативних джерел енергії і нетрадиційних джерел енергії по-різному, що не сприяє їх впровадженню у паливний баланс держави. Закон „Про альтернативні джерела

енергії” подає структуру альтернативних джерел, що складається з нетрадиційних джерел енергії і вторинних енергоресурсів, що узгоджується із державними стандартами України. Була спроба депутатів Верховної Ради замінити термін „альтернативні джерела енергії” на „нетрадиційні джерела енергії”, але дана поправка була відхилена з поясненням, що таким чином проводиться поділ альтернативних джерел енергії на нетрадиційні джерела і альтернативні види палива. Закон „Про альтернативні види рідкого та газового палива” визначає поняття альтернативних джерел набагато ширше: вони включають крім того нафтові, газові, газоконденсатні і нафтогазоконденсатні вичерпані, непромислового значення та техногенні родовища, важкі сорти нафти, природні бітуми, газонасичені води, газогідрати та ін.

Законодавча база не охоплює досить широке коло важливих питань, що стосуються встановлення показників розвитку АПЕР, розробку методик визначення запасів, характеристики технічних вимог до енергоустановок, технічних засобів та обладнання, технологічних процесів та ін. Досить часто здійснення затвердженого законопроекту залишається лише „на папері”.

Якщо проаналізувати вище наведені закони, то вони формують лише загальні основи механізму фінансово-правової підтримки, а детального механізму як на рівні держави, так і на рівні регіонів не розроблено.

Реальне фінансування проектів з використання АПЕР за рахунок бюджетних коштів згідно Програми державної підтримки практично не проводиться. На другому етапі програми передбачалась організація випуску обладнання для використання АПЕР, але навряд чи це буде зроблено, оскільки перший етап програми на 2000 рік виконано тільки на 0,35% [7, С.234].

Оскільки проекти з використання АПЕР за своєю сутністю можна віднести до інноваційних, то при їх здійсненні можна добитись суттєвих податкових пільг, але при цьому комерційний банк може відмовити у наданні кредиту або вимагати високу відсоткову ставку.

Основними недоліками, що притаманні державному управлінню на даний момент є:

- відсутність на ринку послуг у сфері АПЕР відповідного фінансування;
- відсутність в законодавстві України економічних механізмів стимулювання впровадження у використання АПЕР;
- відсутність відповідної тарифної політики;
- недостатня інформованість та освіта населення з питань, що стосуються даної сфери.

Підвищення ефективності використання АПЕР є перспективним джерелом задоволення потреб в енергоресурсах України в цілому та в регіонах, зокрема.

На основі узагальнення зарубіжного досвіду підприємств галузі з питань використання АПЕР запропоновано механізм забезпечення ефективності використання альтернативних паливно-енергетичних ресурсів (рис. 1).

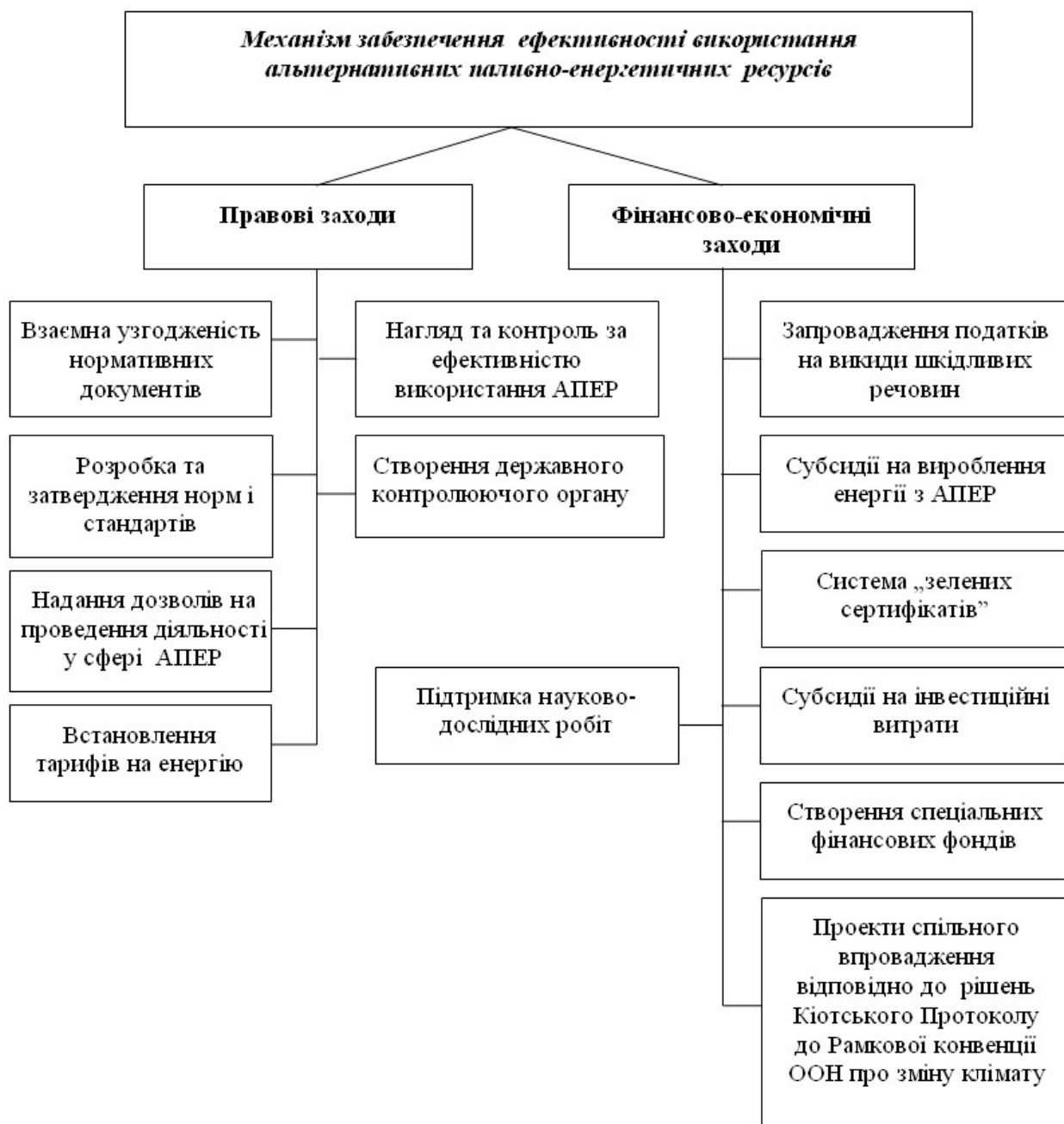

Рисунок 1 — Механізм забезпечення ефективності використання альтернативних паливно-енергетичних ресурсів

Державне регулювання у сфері використання енергії АПЕР повинно здійснюватись шляхом:

- надання дозволів на провадження діяльності у сфері АПЕР;
- розроблення, затвердження та запровадження відповідних норм та стандартів;
- встановлення тарифів на електроенергію із АПЕР;
- нагляду та контролю за ефективністю використання АПЕР;
- всебічного заохочення і підтримки науково – дослідних робіт;
- створення державного органу для контролю за ефективністю енергетичного використання біомаси. Основною метою діяльності цього

органу повинна стати координація діяльності держави і окремих регіональних організацій у розвитку АПЕР.

Фінансування заходів з розвитку АПЕР на державному рівні заплановано за рахунок:

- коштів, передбачених в оптових тарифах на електроенергію та тарифах на теплову енергію, шляхом впровадження спеціальної цільової надбавки до тарифу;
- коштів підприємств, установ, організацій;
- державного та місцевого бюджетів;
- добровільних внесків;
- інших коштів, не заборонених законодавством.

Основними інструментами стимулювання сфери АПЕР можуть бути:

- 1) податок на викиди CO₂ для викопних палив;
- 2) податок на викиди SO_x для викопних палив;
- 3) енергетичний податок на викопні палива;
- 4) субсидії на вироблення електроенергії з АПЕР;
- 5) система «зелених» сертифікатів;
- 6) субсидії на інвестиційні витрати.

Ефективність застосування наведених вище інструментів державної фінансової політики підтверджує досвід іноземних держав, де вони досить широко використовуються [1].

Останнім часом спостерігається підвищена необхідність застосування сучасних систем для обліку викидів та виконання технічних стандартів. Економічні механізми застосовують організаційну структуру, яка створювалась в рамках командно-адміністративного підходу. Майбутній ринок викидів за Кіотським протоколом буде значно залежати від економічних механізмів його реалізації. В державі проходить певна підготовка до діяльності з міжнародної торгівлі викидами, але майже не ведеться робота зі створення внутрішнього ринку торгівлі викидами та із визначення рівня викидів, необхідних для планового розвитку промисловості та підвищення рівня комунальних послуг.

Сьогодні за умови державного регулювання екологічних нормативів для енергопостачальних і енергогенеруючих компаній та підприємств комунальної теплоенергетики інтереси споживачів забезпечуються шляхом встановлення високих штрафів за перевищення цих нормативів. При цьому виробники поставлені в досить жорсткі умови: невиконання екологічних нормативів призводить до покарання підприємства, яке може опинитись в досить складному фінансовому стані внаслідок необхідності сплати високих фінансових санкцій, а сплачені кошти не направляються підприємством на реалізацію природоохоронних заходів і не сприяють вирішенню цієї проблеми.

Тому цікавим виходом з цієї ситуації може стати організація торгівлі енергетичними нормативами. Енергетичний норматив – це стандарт витрат палива, втрат енергії при транспортуванні, викидів шкідливих речовин в атмосферу, що використовується для розрахунку тарифів. Підприємство, яке переходить на використання АПЕР, повинно мати змогу продати ліміт на викиди шкідливих речовин, який воно не використовує.

Існує можливість створення додаткових джерел фінансування завдяки використанню отриманої економії витрат на енергозабезпечення бюджетних організацій, яка може утворитись в результаті попередньо виконаних енергозберігаючих проектів (не тільки з впровадження АПЕР). Механізм використання даних коштів полягатиме у нагородженні та використанні отриманої економії від реалізації енергозберігаючих заходів.

Але все ж таки найбільш перспективним джерелом фінансування даних проектів є приватні інвестиції – як національні, так й іноземні.

Джерелами фінансування можуть бути також інвестиційні ресурси комерційних банків. Але при цьому отримання кредиту необхідно довести економічну ефективність від впровадження АПЕР, тобто обґрунтувати реальний відсоток рентабельності проекту. Перепоною для залучення кредитів є досить висока ціна банківських коштів. Для інноваційних підприємств, що будуть впроваджувати проекти з використання АПЕР, доцільно було б встановити пільгові ставки при кредитуванні, можливо, під державну гарантію.

Іноземні інвестиції можуть залучатись через проекти спільного впровадження, згідно якого країни-партнери матимуть можливість спільно працювати над проектами і розподіляти між собою отримані одиниці зменшення емісії парникових газів. Одна з країн може інвестувати в розробку або реалізацію цих проектів спільного впровадження на території іншої країни. Після реалізації проекту повинно бути отримане підтвердження зменшення емісії парникових газів, виражене в тоннах CO₂ – еквівалента, частина якого потім передається країні – інвестору для виконання її зобов'язань.

Для забезпечення участі України у проектах спільного впровадження необхідно підвищити рівень обізнаності щодо проблеми зміни клімату і проектів спільного впровадження серед галузевих фахівців і підготувати пакет пропозицій для інвестиційних проектів спільного впровадження. Реалізація даних проектів дасть можливість залучити додаткові інвестиції у сферу АПЕР, отримати міжнародну фінансову та технічну допомогу, виконувати міжнародні зобов'язання з питань зміни клімату. Але потенційні інвестори у даній ситуації не дуже опікуватимуться додатковістю проектів. Їхні зусилля будуть спрямовані на інвестування проектів, які забезпечують меншу вартість одиниць скорочення викидів. Чим більш ефективний проект, тим менше підстав вважати його додатковим. Ця обставина може певним чином ускладнити процес узгодження інтересів держави, власників проектів та потенційних зовнішніх інвесторів. Тому держава повинна максимально спростити процес розгляду та затвердження проектів СВ, оцінити наявний потенціал даних проектів.

Ефективність проекту, який пропонується для спільного впровадження, повинна розраховуватись з точки зору потенційного інвестора та визначатись за допомогою загальноприйнятого критерію – чистої приведеної вартості (ЧПВ). ЧПВ для кожного проекту має визначатись на основі всебічного аналізу витрат та вигод при застосуванні відповідної ставки дисконту.

Як вже було сказано, в умовах яскраво вираженого дефіциту державних інвестиційних ресурсів досить важко розраховувати на можливість суттєвого надання вітчизняних інвестицій-дотацій підприємствам-виробникам устаткування і надання пільгових вітчизняних кредитів для реалізації даних проектів. Тому окрім проектів спільного впровадження перспектив-

Література

ним шляхом може бути залучення іноземних кредитів, оскільки питання щодо енергозбереження та використання АПЕР користуються високим міжнародним пріоритетом, зафіксовані низкою міжнародних угод і фінансування проєктів міжнародними фінансовими організаціями у цій сфері є першочерговим.

Враховуючи вищенаведене, можна зробити висновки, що основними шляхами розвитку АПЕР на найближчі роки в Україні можуть стати:

- розробка та удосконалення дієвої нормативно-правової бази у сфері використання АПЕР, яка має сприяти освоєнню використання АПЕР та допомагати вказаному напрямку енергетики, який зараз, поки що, не повною мірою здатний відповідати вимогам економічної конкуренції з традиційними видами ПЕР, зайняти достойне місце на ринках енергетичного обладнання, електроенергії та теплоти. Крім того, потрібна нормативно-правова база, яка повинна на законодавчому рівні має закріпити необхідність забезпечення державної підтримки розвитку використання АПЕР шляхом надання державою фінансових стимулів і податкових пільг для інвесторів і виробників енергії. У цьому напрямку необхідно продовжувати проводити планомірну, копійку, довготривалу роботу з розробки змін і доповнень до відповідних Законів України;

- виконання рішень Кіотського Протоколу до Рамкової конвенції ООН про зміну клімату в питаннях енергоефективності та пов'язаних з нею екологічних аспектів. Ці рішення повинні охоплювати основні роботи зі збільшення використання АПЕР та визначати оцінку потенційного зменшення викидів, яких можливо досягти в Україні і на які можна визначити обсяг реальних квот на торгівлю викидами. У зв'язку з цим, за рахунок вартості зменшення викидів, з'явиться можливість залучити кошти іноземних інвесторів на безповоротній основі для технічного переозброєння енергоємних виробництв та впровадження енергоефективних технологій.

1. Витвицька У.Я., Андрійчук І.В. Формування механізму фінансово-правової підтримки і стимулювання розвитку біоенергетики в Україні // Вісник Технологічного університету Поділля – Хмельницький, 2004. – №1 / Ч.2. – Т. 1(59). – С. 66–70.

2. Закон України „Про альтернативні види рідкого та газового палива” від 14.01.2000 № 1391-XIV // Голос України. – 2000. – № 24.

3. Закон України „Про альтернативні джерела енергії” від 20.02.2003 № 555-IV // Вісник „ВАТ Укрнафта”. – 2003. – № 11.

4. Закон України „Про енергозбереження” від 01.07.94 № 74/94-ВР // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 30. – С. 283.

5. Закон України „Про інноваційну діяльність” 04.07.2002 № 40-IV // Бухгалтерія. – 2002. – № 12.

6. Кіотський протокол до рамочної конвенції Організації об'єднаних націй „Про зміну клімату” від 11.12.1997 // Відомості Верховної Ради України. – 2000. – № 18.

7. Міжнародна науково-технічна конференція „Інвестиції та зміна клімату: можливості для України”: Тези доповідей. – К.: ДУС, 2002. – 314 с.

8. Програма державної підтримки розвитку нетрадиційних та відновлюваних джерел енергії та малої гідро- і теплоенергетики як складова частина Національної енергетичної програми України / Державний комітет України з енергозбереження, НАН України. – К., 1998. – 45 с.

9. Рішення Європейського парламенту і Ради № 646/2000/ЄС від 28.02.2000 // Енергоінформ. – 2000. – № 32. – С. 24.

10. Сухін Є.І. Умови і можливості економічної оцінки інноваційного ефекту нетрадиційної енергетики // Наукові вісті. – 2003. – № 4. – С. 13-21.